

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3293/2019. (XI. 18.) AB HATÁROZATA

alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Sulyok Tamás* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 21. § (4)–(5) bekezdéseinek alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az ott írt felszólítás és értesítés megküldésének egyes címzettenként, minden kétséget kizáróan, utólag igazolható módon kell megtörténnie.

2. Az Alkotmánybíróság a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 21. § (4)–(5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság mint elsőfokú bíróság 15.G.300.801/2019/7-I. szám alatt hozott végzésével kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés fennállásának megállapítása iránt indult perben a peres eljárását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztette, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kgfb. tv.) 21. § (4)–(5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve a jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását.
- [2] 2. A felperes és az alperes 2013 decemberében kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést kötött a felperes tulajdonában álló személygépkocsi vonatkozásában. Az első biztosítási díjat és adót a felperes 2014. január 16. napján megfizette. A biztosítási időszak hat hónap volt, így az első biztosítási díj megfizetésével a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás 2014. január 18. és 2014. július 17. napja között állt fenn.
- [3] Az alperes 2014. február 5. napján a felperes részére levelet küldött, melyben tájékoztatta, hogy a 2013. december 17. napján aláírt gépjármű-felelősségbiztosítási ajánlathoz a kártörténeti nyilvántartásból bekérte a felperes kárelőzmény-adatait, amelyből megállapítható volt, hogy a *bonus-malus* osztályba sorolása a felperesnek kedvezőtlenebb, mint ami alapján a felelősségbiztosítási szerződést kötötték, és nem jogosult a szerződés megkötésekor igénybe vett kármentességi szorzóra, mivel figyelembe vehető kárkifizetése volt. Ezért az alperes arról értesítette a felperest, hogy az éves biztosítási díja magasabb, mint az ajánlat szerinti díj.
- [4] A perbeli gépkocsi 2014. május 28. napján külföldön balesetet okozott. A felperes benyújtotta az alpereshez a kárbejelentő formanyomtatványt. Az alperes arról tájékoztatta a felperest, hogy 2014. május 25. napján díjnemfizetés miatt a kötelező felelősségbiztosítási szerződés megszűnt, és a kár megtérítését megtagadta. A Magyar Biztosítók Szövetsége (a továbbiakban: MABISZ) 2015. július 10. napján felszólította a felperest, hogy fizessen meg a részére kb. 9.000.000 forint összegű kártérítést, tekintettel arra, hogy a MABISZ mint a kártalantási számla kezelője a felperes helyett a károkozásért helyt állt a külföldi károsulttal szemben. A MABISZ

a felperessel szemben fennálló igényét bíróság előtt érvényesítette, mely eljárás a bírói kezdeményezés alapján szolgáló perre tekintettel felfüggesztésre került.

- [5] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy 2014. május 28. napján kötelező gépjármű-felelősség-biztosítási szerződése nem szűnt meg. Ebből következően az ugyanezen a napon bekövetkezett kár időpontjában a szerződés érvényes és hatályos volt, így az alperes kockázatviselése 2014. május 28. napján fennállt. Keresete alapjául előadta, hogy az alperestől 2014. február 5. napján egy értesítőlevelet kapott, melyben az alperes kizárólag a kedvezőtlenebb *bonus-malus* osztályba sorolásról tájékoztatta, melynek megfelelően az éves biztosítási díj magasabb összegre változik. Ez a levél azonban fizetési felszólításként nem volt értelmezhető, mivel nem jelölte meg benne az alperes, hogy mekkora összeget, milyen határidőben, milyen jogkövetkezmények mellett köteles a felperes befizetni; nem csatolt a levélhez sem számviteli bizonylatot, sem számlát vagy csekket. A felperes közölte, hogy ezt követően nem érkezett hozzá fizetési felszólítás, kizárólag az alperes 2014. május 27. napján kelt és részére 2014. június 2. napján kézbesített leveléből értesült arról, hogy 2014. május 25. napján díjnyemfizetés miatt a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés a perrel érintett gépkocsi vonatkozásában megszűnt. A felperes kérte az alperestől azon igazolás átadását, amellyel az alperes igazolni tudja, hogy fizetési felszólítást küldött a biztosítási díj-hátralékról a felperesnek. A felperes nyilatkozata szerint az alperes csak 2015. október 22. napján küldte meg részére először azt a 2014. február 5. napján kelt levelet, melyben megjelölésre kerül a felperes által befizetendő emelt mértékű biztosítási díj és a fizetés módja. A felperes álláspontja szerint az alperes a 2014. február 5. napján kelt levél a felperes általi átvételét nem tudta igazolni, tekintve, hogy ilyen igazolás nem áll rendelkezésére; az alperes nem tudta igazolni, hogy a Kgyb. tv. 21. § (4) bekezdésében meghatározott módon megküldte a felperes részére a felszólítólevelet. Ennek hiányában a biztosítás nem szűnt meg a káresemény időpontjában, illetve az alperes a biztosítási szerződést jogellenesen szüntette meg 2014. május 25. napi hatállyal, ezért alperes helyállni tartozik a biztosítási esemény kapcsán.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Védekezése alapjául előadta, hogy a felperes tévesen értelmezte a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdését, mert a hivatkozott törvényi szakasz kizárólag azt kívánja meg az alperestől, hogy a fizetésre való felszólítás és az értesítés megküldését igazolja, de nem a címzett általi átvételét. Hangsúlyozta, hogy 2014. február 5. napján új biztosítási díjjal új kötvényt állított ki a *bonus-malus* besorolás módosítása miatt. Az erről szóló tájékoztató levelet igazolható módon megküldte a felperesnek. A felszólítás tartalmazta a fizetés határidejét, módját és a fizetés elmulasztásának jogkövetkezményét. Ennek ellenére a felperes részéről díjfizetés nem történt. A felperes által 2014 januárjában megfizetett biztosítási díj csak 2014. május 25. napjáig nyújtott fedezetet, az alperes így nem állt kockázatban a kár bekövetkezésének időpontjában, azaz 2014. május 27. napján. Az alperesi kockázatviselés megszűnéséről 2014. május 27. napján kelt levelében küldött alperes tájékoztatást a felperesnek.
- [7] Az első fokon eljáró bíróság ítéletében megállapította, hogy az érintett kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés 2014. május 25. napján nem szűnt meg, az 2014. május 28. napján érvényes és hatályos volt, ezért az alperes 2014. május 28. napján kockázatban állt. Indokolásában kifejtette, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a bíróság azt állapította meg, hogy az alperes a Kgyb. tv. 21. § (4) bekezdése szerinti értesítési kötelezettségének nem tett eleget. Ezzel összefüggésben a bíróság utalt az alperes által a fizetési felszólítási rendszerével és annak működésével kapcsolatban előadottakra. Az elsőfokú bíróság a csatolt iratokból azt tudta megállapítani, hogy az alperes a Magyar Állami Nyomdának kinyomtatásra átadta a fizetési felszólítást tartalmazó iratot. Az alperes által rendelkezésre bocsátott iratokból azonban a legfontosabb körülmény, vagyis az nem volt megállapítható, hogy ezt követően a Magyar Állami Nyomda a postának átadta, és hogy azt a Magyar Posta a felperes részére megküldte. Az elsőfokú bíróság abban nem értett egyet a felperessel, hogy az alperesnek igazolnia kellett volna a levélnek a felperes általi átvételét is, mert ez a jogszabály szövegéből nem olvasható ki. A jogszabály kifejezetten a „küld” szót használja, így az alperesnek kizárólag a felszólító levél postára adását, a „küldést” és nem a tényleges kézbesítést kellett a Kgyb. tv. 21. § (4) bekezdése alapján bizonyítania. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes akkor tett volna eleget bizonyítási kötelezettségének, ha azt tudja igazolni, hogy a Magyar Posta Zrt. megküldte ezt a levelet a felperesnek. A jogszabály által előírt kötelezettsége ugyanis az alperesnek nem az, hogy postázásra átadja egy harmadik, közbenső személy vagy szervezet részére a felszólító levelet: az alperes terhére annak igazolása esik, hogy ezt a felszólító levelet a biztosított, tehát a felperes részére megküldte. Önmagában egy köztes résztvevő részére történő átadás igazolásával nem teljesítette a bíróság álláspontja szerint az alperes a bizonyítási kötelezettségét. Ennek csak akkor tett volna eleget, ha a Magyar Posta Zrt. által végzett postára adást is igazolni tudja. Ezt azonban az alperes nem bizonyította, a bizonyítás sikertelensége pedig a terhére esik.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára

utasította. A másodfokú bíróság megállapítása szerint az elsőfokú bíróság a döntését anélkül hozta meg, hogy a tényállás megállapításához szükséges valamennyi bizonyítást lefolytatta volna. A másodfokú bíróság szerint különleges szakértelmet igényel annak megállapítása, hogy az alperes a Kgyb. tv. 21. § (4) bekezdése szerinti kötelezettségének eleget tett, így arra utasította az elsőfokú bíróságot, hogy a megismételt eljárásban szakértő kirendelésével folytassa le a bizonyítást.

- [9] 3. A megismételt eljárásban a felperes kérelmet terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását. Ezt követően fordult a bíróság az Alkotmánybírósághoz.
- [10] A megismételt eljárást lefolytató elsőfokú bíróság szerint a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. A Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerint a felszólító levelet és a szerződés megszűnéséről szóló értesítést „igazolható módon” kell megküldeni. A bíróság álláspontja szerint a törvény rendelkezése az „igazolható módon” történő megküldésről nem egyértelmű, mivel a törvény nem rendelkezik arról, hogy ez pontosan mit jelent. Erre tekintettel ütközik a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe. Ugyancsak a jogbiztonság elvét sérti, hogy a pontosan meg nem határozott tartalmú „igazolható módon” történő megküldés esetében az ügyfél általi átvétel tényét és időpontját nem lehet igazolni. Az is a jogbiztonság elvét sérti, hogy az egyszerű postai küldeményként feladott fizetési felszólítás kézbesítésének kockázatát a gépjárművek üzembentartói viselik.
- [11] A bíróság hivatkozott az állampolgári jogok országgyűlési biztosának AJB-6531/2010. számú ügyben készített, 2011. február 21-én kelt jelentésére is. Ebben az állampolgári jogok országgyűlési biztos – többek között – egyes biztosítók gyakorlatát vizsgálta meg a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései alkalmazása tekintetében, különösen a felszólító levelek és a szerződés megszűnéséről szóló értesítések megküldésével kapcsolatban. A biztos intézkedéseként felkérte a gépjármű-felelősségbiztosítási szolgáltatást nyújtó biztosító társaságokat, hogy Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerinti felszólító levelet, illetve a szerződés megszűnéséről szóló értesítést címzettenként azonosítható módon küldjék meg az ügyfeleknek.
- [12] A bíróság álláspontja szerint a szabályozás jogbiztonság elvével való összhangját megteremtene az, ha a jogalkotó a kézbesítési módra vonatkozóan alkotna szabályt. A bíróság példaként említi a csőd és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27. § (3) bekezdését, amely úgy rendelkezik, hogy „[h]a a fizetési felszólítást a hitelező postán kívánja eljuttatni az adósnak, azt tértivevény különszolgáltatással feladott postai könyvelt küldeményként kell elküldenie.” A 2017. július 1-je előtti szabályozás lehetővé tette a fizetési felszólítás megküldését nem tértivevényes szolgáltatás igénybe vételével is, azonban ezt a jogalkotó módosította.
- [13] A bíróság szerint a Kgyb. tv. hatályos szabályozása ténylegesen egy kézbesítési vélelmet rendel a szabályozás mögé, mely szerint a biztosítónak csak az irat megküldését kell igazolnia. Jogszabályok más esetben törvényi vélelmet vagy kifejezett eljárásrendet írnak elő akkor, amikor szükséges a címzett általi átvétel igazolása. Így tesz például a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:91. §-a, amikor a jognyilatkozatok megtételének módjáról és idejéről rendelkezik. A bíróság szerint tehát a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései akkor lennének az Alaptörvény elvárásainak megfelelőek, ha az érintett iratok megküldését meghatározott kézbesítéssel, eljárásrenddel előírnák.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [15] 2. A Kgyb. tv. kifogásolt rendelkezései:

„21. § (4) Ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító a díj esedékességétől számított harmincadik nap elteltéig – a következményekre történő figyelmeztetés mellett – a szerződő félnek a díj esedékességétől számított hatvannapos póthatáridővel, igazolható módon a teljesítésre vonatkozó felszólítást küld. A türelmi idő eredménytelen letelével a szerződés – amennyiben egyéb okból még nem szűnt meg – az esedékességtől számított hatvanadik napon megszűnik.

(5) A biztosító köteles a szerződés megszűnéséről 15 napon belül az üzemben tartónak igazolható módon értesítést küldeni, amennyiben a szerződés megszűnése díjnémfizetés miatt következett be.”

III.

- [16] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte (összefoglalóan a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben, Indokolás [8]–[23]).
- [18] A jelen esetben a bírói kezdeményezés ezeknek a követelményeknek megfelel. Az eljárás felfüggesztése megtörtént, az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, a támadott jogszabályi rendelkezést, illetve az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Az indítvány megindokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására.
- [19] 2. Az indítványozó a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdéseinek normakontrollját az Alaptörvény B) cikkének részét képező normavilágosság elvének sérelme vonatkozásában kérte.
- [20] Az indítványozó normavilágossággal kapcsolatos kifogásai tekintetében az Alkotmánybíróság a következőket hangsúlyozza. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság követelményét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzula tartalmazza. A jogbiztonság az államtól és elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes részterületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek. A jogbiztonság egyik legfontosabb alapkövetelménye a jogszabályok kiszámíthatósága és az egyes jogi normák egyértelműsége {33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [32]; 3001/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [87]}.
- [21] A szabályozás mindaddig nem sérti a normavilágosság elvét, amíg nem minősül a jogalkalmazó számára értelmezhetetlennek, illetőleg nem nyílik lehetőség a túlzottan általános megfogalmazás miatt szubjektív, önkényes jogalkalmazásra {3/2016. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [11]}. Azaz „[a]llkotmánysértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő” {1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672–674; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [22] Tehát az Alkotmánybíróság a nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabályi rendelkezés esetében sem állapítja meg automatikusan a jogbiztonság sérelmét, ha a törvényi rendelkezés bizonytalansága a törvény alkalmazása során feloldható [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142]. A 24/2013. (X. 4.) AB határozat e megállapításokat megismételve és megerősítve kiemelte azt is, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak a norma egyértelműségének követelményével kapcsolatos eddigi gyakorlata szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A jogszabály-értelmezési nehézségeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni.” [Indokolás [49], lásd összefoglalóan: 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]]
- [23] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált ügyben a normavilágosság követelményével összefüggésbe hozható aggály nem áll fenn. A Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése egyértelműen szabályozza az ott írt fizetési felszólítás, illetve a szerződés megszűnéséről szóló értesítés megküldésével kapcsolatos elvárásokat. A norma tartalma az Alkotmánybíróság álláspontja szerint világos, hiszen a törvény kifejezetten a „küld” szót használja. A jogszabályból semmilyen esetben sem olvasható ki az az értelmezés, amely szerint a biztosítónak igazolnia kellene az iratok a biztosított (szerződő, üzemenben tartó) általi átvételét. A Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerint az ott írt iratok megküldését és nem azok tényleges kézbesítését kell igazolni.
- [24] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a Kgyb. tv. 21. § (4) bekezdése szerint a biztosító a fizetési felszólítást a szerződő félnek, a Kgyb. tv. 21. § (5) bekezdése szerint pedig a szerződés megszűnéséről szóló értesítést az üzemenben tartónak küldi meg igazolható formában. Eszerint az igazolt megküldés szükséges eleme az is, hogy a megküldés a törvény által előírt címzettnek történjék. Így a jogi helyzet, az iratok megküldésére vonatkozó jogszabályi előírás világos, kiszámítható és előre látható.

- [25] A megküldés igazolható módon való megtörténte bizonyítási kérdés, amely fennállásának vagy fenn nem állásának mérlegelése a bíróságok feladata a rendelkezésükre álló eszközök felhasználásával. A normavilágosság követelményét szem előtt tartva az eljáró bírónak a rendelkezésre álló jogértelmezési módszereket felhasználva, a jogalkotói célra figyelemmel és az Alaptörvény keretein belül kell meghatározni a vonatkozó jogi rendelkezések tartalmát, feltételezve azok értelmezésekor, hogy a közjónak megfelelő és erkölcsös célt szolgálnak (Alaptörvény 28. cikk). Az indítvány tehát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem megalapozott.
- [26] Az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Az Alkotmánybíróság jelen esetben úgy ítélte meg, hogy az Abtv. 46. § (3) bekezdésében biztosított jogköre alapján, alkotmányos követelmény megfogalmazásával, egyben a hatályos jog kíméletével lehetősége van orvosolni a Kgyb. tv. 21. § (4)–(5) bekezdései szerinti fizetési felszólítás, illetve szerződés megszűnéséről szóló értesítés megküldésével kapcsolatos jogszabályi elvárás szövegszerű megfogalmazásából levezethető azon önkényes és ezáltal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétes eredményre vezető értelmezést, amely a megküldés tömeges, csoportos, címzettenként el nem különíthető igazolását is a Kgyb. tv. 21. § (4)–(5) bekezdései szerinti igazolható megküldésnek fogadja el.
- [27] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kgyb. tv. 21. § (4)–(5) bekezdéseinek alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az ott írt felszólítás és értesítés megküldésének egyes címzettenként, minden kétséget kizáró módon igazolhatóan kell történnie, azaz a biztosító jogszabályból fakadó kötelezettsége, hogy a Kgyb. tv. 21. § (4) bekezdése szerinti fizetési felszólítást a szerződő félnek, a Kgyb. tv. 21. § (5) bekezdése szerinti, a szerződés megszűnéséről szóló értesítést az üzemenben tartónak egyedileg, címzettenként, minden kétséget kizáró módon igazolható formában küldje meg. Ezen követelmények teljesülésének vizsgálata minden esetben az egyedi ügyben eljáró bíróságok feladata.
- [28] 3. A kezdeményezés további elemeivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre hívja fel a figyelmet. „Az Alkotmánybíróság már többször vizsgálta az egyedi normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés szabályozását, és döntéseiben megállapította, hogy a bírói kezdeményezés csak jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányulhat, bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás kimondását nem indítványozhatja” {3135/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [29] Erre tekintettel megállapítható, hogy a kezdeményezés azon elemei esetében, amelyek a jogalkotó számára határoznak meg feladatot, vagy adnak iránymutatást, a bíróság valójában mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítványt terjesztett elő, amelyre a bíróság nem jogosult. Így az Alkotmánybíróság ezen indítványi elemeket érdemben nem vizsgálta.
- [30] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a jogalkotónak lehetősége van arra, hogy jogpolitikai és a jogszabály alkalmazásával kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok alapján egyes praktikus, célszerűségi szempontok figyelembe vételével a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerinti iratok megküldésének szabályait – ahogyan arra a kezdeményező bíró is utal saját megoldási javaslatai felsorolásával – a hatályostól eltérő módon határozza meg. Ez azonban nem alkotmányossági kérdés.
- [31] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt – az adott rendelkezés alkalmazására vonatkozó alkotmányos követelmény Abtv. 46. § (3) bekezdésén alapuló előírása mellett – elutasította, mivel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezést nem semmisítette meg, az Abtv. 45. § (2) és (4) bekezdésére tekintettel nem rendelte el a vizsgált rendelkezés alkalmazásának kizárását sem.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Balsai István
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [32] A határozat rendelkező részével és az indokolás lényegi elemeivel egyetértek. Párhuzamos indokolásomban az alábbiakra kívánom felhívni a figyelmet.
- [33] A határozatban vizsgált kötelező gépjármű felelősségbiztosítási jogviszony polgári jogi, kötelmi jogi jogintézmény. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás a kárelosztásnak egy olyan módja, melyben az okozott károk megtérítéséért a károkozó helyett a biztosító áll helyt. Ennek egyik oka, hogy a gépjárművel, mint fokozott veszéllyel járó tevékenységgel okozott károk esetében az okozott kár akár olyan mértékű is lehet, hogy a károsult kárainak a megtérítésére a károkozó nem képes, vagy anyagilag csaknem ellehetetlenülne. Ilyen magas kockázat elkerülése végett a jogalkotó kockázatközösséget képez a gépjárművek tulajdonosai (üzembentartói) között, és a kárelosztás ilyen módja következtében az okozott károk megtérítésére elsősorban a biztosító köteles. A Kgyb. a kockázatközösséget kötelezően írja elő, a gépjármű üzemeltetőjének biztosítási kötelezettsége van. A jogviszony polgári jogi jellegéből adódóan ezt a jogalkotó oly módon érheti el, ha szerződéskötési kötelezettséget ír elő.
- [34] Az ügy szempontjából kiemelendő az is, hogy az üzemeltetőt utólag díjfizetési kötelezettség is terheli a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés díjnérfizetés miatti megszűnése és az újabb szerződés megkötése közötti időtartamra. Az üzemeltetőt így szerződéskötési kötelezettség, a jellemzően tartós jogviszony fenntartása, továbbá az esetleg megszűnés esetén újabb szerződéskötési kötelezettség, és amíg nincs érvényes és hatályos szerződése díjfizetési kötelezettség terheli.
- [35] A jogviszony ezen jellemzőiből következően véleményem szerint az Alaptörvény B) cikk 1) bekezdéséből levezetett jogbiztonság követelményének az az alkotmányos értelmezés felel meg, amely nemcsak a szerződés megkötésére, fenntartására és újrakötésére, hanem a szerződés díjnérfizetés miatti megszűnésére is olyan követelményeket fogalmaz meg, amely a kárelosztás megoldásának sajátosságait is figyelembe veszi. Ebből fakadóan a szerződés megkötéséhez hasonlóan a szerződés megszűnésének is a szerződő fél tudomására kell jutnia, igazolhatóan közölni kell vele, és a jogállami jogbiztonság követelményével az az alkotmányos értelmezés teremt maradéktalan összhangot, amely a kézbesítés megtörténtének igazolásával biztosítja, hogy kétséget kizáróan a gépjármű üzemeltető tudomására jusson, hogy nincs hatályos kötelező gépjármű felelősségbiztosítási szerződése.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [36] Nem értek egyet a rendelkező rész 1. pontjában foglalt alkotmányos követelmény megállapításával az alábbi indokok miatt.
- [37] 1. A Kgyb. tv. 21. § (4) és (5) bekezdésének indítvánnyal támadott rendelkezései szerint: ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító a szerződő félnek igazolható módon a teljesítésre vonatkozó felszólítást

- küld, továbbá a biztosító köteles a szerződés megszűnéséről 15 napon belül az üzemben tartónak igazolható módon értesítést küldeni, amennyiben a szerződés megszűnése díjnemfizetés miatt következett be.
- [38] A Kgyb. támadott rendelkezése több jogértelmezési kérdést is felvetett már a gyakorlatban. Erre tekintettel a szabályozással összefüggésben már a felügyeleti hatóság (jelenleg a Magyar Nemzeti Bank) és az állampolgári jogok országgyűlési biztosa is folytatott vizsgálatot.
- [39] A felügyeleti hatóság értelmezése szerint a biztosítónak a felszólító levelet, illetve a szerződés megszűnéséről szóló értesítést oly módon kell megküldenie az ügyfél számára, hogy igazolni legyen képes azt, hogy a küldeményt kinek a részére küldte meg, emellett kétséget kizáróan igazolja a levél elküldésének tényét is. Mindezért nem felelhet meg a jogszabályi követelménynek az, ha a biztosító csupán olyan feladójegyzékkel rendelkezik, amely a konkrét címzettek feltüntetése nélkül tartalmazza adott esetben több ezer levél kiküldését, hiszen ez minden kétséget kizárólag nem igazolhatja azt, hogy adott ügyfél küldeménye valóban megküldésre is került az ügyfél részére.
- [40] Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa az AJB-6531/2010. számú jelentésében pedig az állapította meg, hogy a biztosítótársaságok azon gyakorlata, miszerint a Kgyb. tv. 21. § (4)–(5) bekezdésében előírt felszólító leveleket és a szerződés megszűnéséről szóló értesítéseket postai úton nem igazoltan továbbítja az ügyfeleknek, a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, valamint a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben idézi elő és tartja fenn a visszasság közvetlen veszélyét.
- [41] Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa ezért a jelentésében feltárt, alkotmányos joggal összefüggő visszasság jövőbeni megelőzése érdekében, felkérte a gépjármű-felelősségbiztosítási szolgáltatást nyújtó biztosítótársaságokat, hogy a Kgyb. tv. 21. § (4)–(5) bekezdése szerinti felszólító levelet, és a szerződés megszűnéséről szóló értesítést címzettenként azonosítható módon küldjék meg az ügyfeleknek.
- [42] A fentiekből következően tehát megállapítható, hogy a Kgyb. tv. támadott rendelkezései szerint a biztosítónak nem azt kell igazolnia, hogy a felszólítást tartalmazó iratot a biztosított átvette, hanem azt, hogy a felszólítást a szerződő félnek megküldte. Ezt ugyanakkor nem elegendő feladójegyzékkel igazolni, hanem az igazolásnak címzettenként kétséget kizáróan és azonosítható módon kell megtörténnie.
- [43] 2. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság által megfogalmazott alkotmányos követelmény a fentiekben hivatkozott jogértelmezésekhez képest új értelmezési szempontokat nem tartalmaz. Erre is tekintettel, úgy gondolom, hogy a támadott szabályozásnak nem a gyakorlatban érvényesülő értelmezése, hanem magának a normának a tartalma veti fel az alaptörvény-ellenességet.
- [44] Álláspontom szerint ezért az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján jogalkotó általi mulasztással előidézett mulasztást kellett volna megállapítania, és fel kellett volna hívnia a jogalkotót, hogy a szabályozás kiegészítésével alkosson olyan garanciális rendelkezéseket, amelyek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően biztosítják, hogy a felszólítással, illetve az értesítéssel érintettek részére nemcsak az iratok megküldését, hanem a kézbesítését is igazolni szükséges.
- [45] Véleményem szerint a Kgyb. tv. támadott rendelkezéseinek módosítása azért is indokolt lett volna, mert a polgári jog általános szabályai szerint egy anyagi jogi jogviszony megszűnését kiváltó jognyilatkozat hatályosulásához a címzett tudomásszerzése jellemzően szükséges. Emellett az eljárási törvények is jellemzően kézbesítést rendelnek az iratoknak az érintettek részére történő dokumentált átadására, és ennél fogva a tudomásszerzés feltetele a joghatás kiváltásának.
- [46] 3. A fentiekben kifejtettek alapján ezért nem értek egyet az alkalmazott jogkövetkezménnyel, mert álláspontom szerint az alkotmányos probléma nem jogértelmezési hibára vezethető vissza, hanem a támadott norma garanciális szabályainak hiányára.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [47] A rendelkező rész 1. pontjában foglalt alkotmányos követelmény lényegi tartalmával nem értek egyet, ezért azt nem támogatom. A rendelkező rész 2. pontjában foglalt elutasítás indokai a követelményben foglalt értelmezésen alapulnak; ezért – ezen indokok mellett – az elutasítást sem tartom megalapozottnak.
- [48] Az olyan jogi szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy a biztosítók az ügyfeleik felé fennálló olyan tájékoztatási kötelezettségüknek („felszólítás”, „értesítés”), amely utóbb a címzettek számára súlyos anyagi megterhelést, mint például a bírói indítvány alapjául szolgáló ügyben is, akár több millió forint értékű fizetési kötelezettséget eredményezhet, olyan módon tehessenek eleget, amely alapján pusztán a postára adás ténye, nem pedig a tájékoztatásnak az érintett ügyfelek címére való tényleges megérkezése bizonyítható, véleményem szerint a jogállamban elengedhetetlen jogbiztonság követelménye szempontjából súlyosan aggályos.
- [49] Azt magam sem tartom kizártnak, hogy a bírói indítványban foglalt, alkotmányossági kérdéseket felvető probléma Alkotmánybíróság általi értelmezés útján megoldható (lenne). Ebben az esetben viszont álláspontom szerint a grammatikai értelmezés mellett súllyal kellett volna latba essen a logikai-célszerűségi szempontok figyelembe vétele is; ezt az elvárást támasztja alá egyébként az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabály is. Az ezen szempontok figyelembevételével megfogalmazott alkotmányos követelmény helyes tartalma véleményem szerint túl kellene hogy mutasson a többségi határozatban rögzített követelményen, és a Kgy. tv. 21. § (4) és (5) bekezdésében írt felszólítás, illetve értesítés címzett (az ügyfél) általi kézhezvételének igazolhatóságát kellene előírnia. Léteznek olyan megküldési módok, amelyek esetében a magyar jogrendszer vonatkozó rendelkezései lehetővé teszik, hogy mind az elektronikus, mind pedig a postai úton történő kézbesítés tényleges megtörténte, vagy a kézbesítési vélelem beállta az egyes érintett személyek tekintetében egy bírósági eljárás során egyedileg megállapítható legyen. Véleményem szerint az Alkotmánybíróság által megfogalmazott alkotmányos követelménynek az ilyen megküldési módok alkalmazásának kötelezettségét kellett volna rögzítenie.
- [50] Miközben a kézbesítési vélelem fontos (és alkotmányosan elfogadhatónak tekintett) eszköze a címzettek általi esetleges visszaélések megakadályozásának, a kézbesítés tényleges megtörténtének, vagy annak megkísérlésének igazolhatósága a tájékoztatások címzettjei jogvédelmének garanciális eleme. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróságnak a fent említett jogértelmezési módszerek és szempontok alapján eljárva egy olyan tartalmú alkotmányos követelményt kellett volna elfogadnia, amely az ilyen jellegű jogi anomáliák előfordulását a lehető legnagyobb mértékben kizárja; a többségi határozat rendelkező részében foglalt értelmezés álláspontom szerint nem tekinthető ilyennek.
- [51] Mivel a bírói indítvány elutasításának a fentiekből következően nézetem szerint akkor lett volna helye, ha az Alkotmánybíróság a fentebb kifejtett tartalommal állapított volna meg alkotmányos követelményt, így a határozat indokolásában kifejtettekben alapuló elutasítást tartalmazó 2. rendelkező részi pontot sem tudtam támogatni. Amennyiben esetleg az Alkotmánybíróság megítélése szerint az általam javasolt tartalommal alkotmányos követelmény megfogalmazására – amiatt, hogy ilyen értelmezés a normaszövegből nem olvasható ki, ezért jogalkotásnak minősült volna – nem volt lehetőség, úgy álláspontom szerint a kifejtettek okán a támadott rendelkezések *pro futuro* hatályú megsemmisítésének (és egyedi alkalmazási tilalom kimondásának) lett volna helye; a jelenlegi indokokon alapuló elutasítás értelemszerűen ebben az esetben sem lett volna számomra elfogadható.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/866/2019.

